

**MEDYA
SOSYOLOJİ**

KISA ÖZET

KOLAYAOF

1. Ünite – Bilim, Toplum, Sosyoloji ve İletişim Bağı

BİLİM VE BİLİMSEL AÇIKLAMA

Bilim ve Bilme

Bilim, belirsizlikleri azaltarak ve mümkünse ortadan kaldırarak bilme girişimini ifade eder. Bilme var olan bilginin seviyesine göre değişir. Hiç bilgi yoksa ilk yapılacak şey isimlendirme ve tanımlamadır. Ardından gruplandırma, ilişkiler kurma, nedensellik bağlarıyla açıklama, ileriye tahmin ve kontrol gelir.

A. isimlendirme, tanımlama/açıklama: Bilme bir şeyi isimlendirme ve özelliklerini inceleyerek/araştırarak tanımlama ile başlar ve en üst seviyede ise ileriye doğru tahmin etmeye kadar uzanır. Dolayısıyla, bilimsel girişimde ilk önce bir şey isimlendirilir ve böylece o şeyin ne olduğu (aynı zamanda ne olmadığı) ile ilgili ilk temel belirleme yapılır.

Açıklamalar her zaman yeterli ve doğru olabilir mi? Yapılan her tanım/açıklama, belirsizlik seviyesine, tanımlayanın amacına, çıkarına, aradığı sonuca, yeteneğine ve üretilen bilginin doğasına göre değişebilir. Dolayısıyla yapılan tanım/açıklama:

- (a) Tanımlananın/açıklananın özelliklerini yansıtan “doğru bir açıklama” olabilir.
- (b) Farkında olmadan yapılan yanlış bir tanım olabilir; bu yanlış tanım masum/ zararsız olabileceği gibi, çeşitli gerekçelerle katliam yapma sonucunu da getirebilir.
- (c) Birilerinin kendi çıkarlarına ve/veya birilerinin çıkarlarına göre yaptığı ve doğru diye sunduğu bir tanımlama ve açıklamayı farkında olmadan doğru diye yeniden-üretme olabilir.
- (d) Başkalarının belli çıkarlar için yaptığı bir tanımlama/açıklamayı, birilerinin bilinçli olarak ve isteyerek “doğru” diye yeniden-üretmesi olabilir.
- (e) Başkalarının belli çıkarlar için yaptığı bir tanımlama, yanlış olduğunu bildiği hâlde, istemeyerek, örneğin işini kaybetmemek için, “doğru” diye yeniden-üretme olabilir.
- (f) Tanım/açıklama, “doğru olarak kabul edilen” veya “doğru olarak kabul edilmesi istenen” yanlış imajlar yaratmak için yapılmış olabilir; yanlış bilgiler işlemek, yanlış bilgiler vermek ve yanlış davranışlar sergilenmesini sağlamak için biçimlendirilmiş olabilir.

- ✓ Sosyal bilimlerde bir şeyi isimlendirme ve açıklama, sadece bir şeyin kelimelerle anlatısı ötesinde, beraberinde meşrulaştırmalar ve gayrimeşrulaştırmalar, doğrulamalar ve yanlışlamalar gibi değerlendirmeler yoluyla yönetsel ve ilişkisel sonuçlar ve bu sonuçların sonuçlarını getirir. Bu işlenmiş ve kabullenilmiş bilmeler ve sonuçlardan geçerek çıkarlar gerçekleştirilir ve toplumlar yönetilir.

Egemen tanımlar ve alternatif tanımlar “tanımlananın gerçeğini yansıtan” tanımlar olarak önceden asla kabul edilmemelidir: Bir tanımın ve açıklamanın doğruluğu, “tanımladığını ne ölçüde doğru olarak açıkladığına” bağlıdır.

Doğruluğun ölçütü, açıklanan şeyin içerdiği ve içermediği özelliklerin geçerli bir şekilde belirlenmesinde ve bu özelliklerin geçerli bir şekilde açıklamasında yatar.

B. Kategorilere yerleştirme/ayırma: Bilimsel girişim bir şeyin ne olduğunu tanımlayan açıklamalar getirdikten sonra şeylerin benzer ve ayırt edici özelliklerinden hareket ederek

kategoriler/gruplar ve alt-gruplar oluşturulur Kategorilere yerleştirmeyi örnek vererek açıklayalım:

Bize okulda, örneğin “elmalarla armutlar toplanmaz” diye öğrettiler. “Gece var, çünkü gündüz var” denildi. Bunlar doğru mu?

(1) Doğru, çünkü bir tanımla oluşturulan bir kategori ele alınır, o kategori çerçevesi içinde, ancak elmalar olduğu için elmalarla ilgili aritmetik/matematik işlemler yapılabilir. İki elma ile iki elma toplanabilir, çünkü aynı kategori içinde türdeşdir.

(2) Yanlış, çünkü elma ve armut meyve kategorisinin göstergeleridir (alt-kategorileri, belirleyen öğeleridir), bu nedenle, iki elma ile üç armudu toplarsak beş meyve eder.

C. ilişki kurma, nedensellik bağı ve ileri tahmin: Bilimin en önemli amaçlarından biri şeyler hakkında veya şeyler arası ilişkiler hakkında belirsizlikleri mümkün olduğu kadar azaltarak şeyleri ve ilişkileri kontrol edecek bilgiyi elde edebilmektir. Bilme ileri tahmin olanakları da verir. Bilme yoluyla etkenler kontrol edilerek sonuçlar istenilen biçimde değiştirilebilir, dönüştürülebilir

Bilgi Üretimi ve Kontrolü

İnsan kendi tarihini kendini içinde bulduğu koşullara bağlı olarak yapar. Bunu yapabilmesinin birinci koşulu, düşüncesini yaşam pratiklerine ve yaşam pratiklerinin düşünsel ve duygusal açıklamalarına (düşüncelere) yansıtabilmesidir. Yani hem maddi hayat hem de düşünceler, duygular ve inançlar üzerinde düşünmelidir. İnsan bu yeteneğe doğuştan, biyolojik olarak sahiptir

4

Kitle iletişim araçları (ve elbette resmî eğitim) hem endüstriyel ekonomik ve siyasal yapıyı meşrulaştırma işinde gözde araç oldular hem de alternatif görüşleri, hoşnutsuzlukları ve başkaldırıları gayrimeşrulaştırma, yanlışlama ve marjinal/değersiz gösterme gibi görevleri yüklediler.

Orta Çağ Avrupası'nda, bilgi üretimi ve yayma kilisenin kontrolü altındaydı ve kilisenin öğretisi çerçevesi dışında bilgi üretimi ve üretim ilişkisi yasaktı. Bu nedenle ki Luther aforoz edildi ve 10 binlerce kadın cadı diye yakıldı. Kapitalizmin gelmesiyle bilgi üretimi laikleştirdi ve kilisenin dışına taşındı. Ama kısa zamanda, kapitalist yapı bilgi üretimini kontrol etme gereksinimi duydu. Bu gereksinimin önde gelen nedenleri:

(a) şirketlerin ve devlet kurumlarının ekonomik ve siyasal yönetimde ilerlemek için bilgiye gereksinim duymaları ve diğerlerinden üstün olmak için bu bilgiyi gizlemeleri en önemli nedenlerden biridir

(b) 19. ve 20. yüzyılda kitleleri çığ gibi büyüyen bir şekilde demokrasi ve özgürlük hakları talep etmeye başladı. Kapitalizm kitlelere insanca yaşam haklarını vermemek için tedbirler getirmek zorunda kalmıştır. Bu da kaçınılmaz olarak baskılarla ve katliamlarla birlikte, yoğun bir şekilde biliş ve davranış yönetimi gereksinimini çıkardı.

(c) Özellikle 20. yüzyılın başından itibaren artan bir şekilde kitle üretimi yapılmaya başlandı. Kitle üretimi kitle tüketimine gereksinim duyar. Kitleler hâlinde üretim yapan bir endüstriyel

yapı, sadece ürünü üretmekle asla yetinemez, tüketimi, kullanımı, rızayla katılmayı ve oy vermeyi de üretmek zorundadır.

Birinci Tür İşlevsel Bilgi: Bilim ve Teknolojinin Üretimi

Birinci tür işlevsel bilgi üretimi, hem sosyal bilimler hem de diğer bilimlerde, toplumlari kontrol eden güçlerin çıkarlarına uygun bilimsel gelişmeyi sağlayan bilginin üretimidir. Bu tür bilgi üretimi, kapitalizmde özel şirketlerin ve devletin özellikle ordu ve polis gibi meşrulaştırılmış baskı ve ikna kurumlarının kendi bünyelerinde açtıkları bölümlerde kiraladıkları bilim adamlarıyla planlanır ve yürütülür

Güç yapıları sadece kendilerine işlevsel olan bilgiyi üretmekle kalmazlar, rakiplerinin üretimini durdurma mekanizmalarını kurar, geliştirir ve uygularlar

İkinci Tür İşlevsel Bilgi: Yönetimsel Bilgi

Bu tür yönetim de özellikle birbirine bağıli birkaç temel üzerine inşa edilmiştir:

(a) Örgütlenmiş din,

(b) Cinsel ilişkiye ve alkollü içki gibi madde kullanımına indirgenen örgütlenmiş *ahlak*,

(c) Bizi her an yutmak, yok etmek isteyen en az bir *öcü/düşman* (örneğin 1990'lara kadar komünist düşman vardı; şimdi de terörist düşman yaratıldı) ve elbette

(d) Önce insanın kendini üretme olanaklarını elinden alıp ardından ona tanrısı, vatani, ahlaki ve düşmanı yanında ekmeğini de vererek karnını doyuran ve onu belli statülere yerleştirerek ona güven ve görece güç veren bir yapıya dayanan *bireysel çıkar düşüncesi*. Bu tür yönetim öncelikle hem resmî eğitim yoluyla hem de kitle iletişim araçları yoluyla yapılır.

Eski imparatorluklarda bile, kitlelerin yönetimi, kılıçların gölgesinde yaygın cehaletin üretilmesiyle kolaylaştırılmıştır.

Tüm alanlarda yetişen bilim adamlarının ve aydınların önemli bir kısmı endüstriyel ve siyasal yapıların çıkarlarını gerçekleştirmek ve sorunlarını çözmek işine soyunmuşlardır. Bunun karşılığında statüyle ve çeşitli yollarla sağlanan paralarla ödüllendirilirler.

SOSYALİ BİLME VE SOSYOLOJİ

Sosyolojinin çıkışı, Aydınlanma Çağıyla başlar ve akademik alan olarak üniversitelere 20. yüzyılda girer. Aslında sosyolojiyi, resmî bir akademik şekilde olarak değil de, "insanı ve toplumunu anlama" olarak ele aldığımızda, örgütlü olarak yaşayan ve bu yaşam üzerinde düşünen eski çağlardaki insanlara kadar gideriz. Dolayısıyla eski yazıtlar, efsaneler ve masallar aynı zamanda insanın, örgütlü yaşamın, yaşam koşullarının, bu örgütlü yaşamdaki insan ilişkilerinin, beklentilerinin, sınıflaşmasının, güç yapılarının ve güç ilişkilerinin, nereye kadar gidebilecekleriyle ilgili bilme, egemenlik ve mücadele sınırlarının ve daha birçok şeyin özlüce sosyal yaşamın açıklanmasının ifadeleridir.

Sosyoloji sosyal-psikolojiyle karışmış bir şekilde bireysel ve çekirdek örgütlenmeyle oluşan mikro-seviyeden toplum yapısı ve değişimini içeren makro seviyeye kadar çeşitlenen seviyelerde çalışır.

İnsan ve toplumuyla ilgilenmesinin karakteri nedeniyle sosyoloji insanların örgütlü yapılardaki iletişimsel davranışı (enformasyon araması, enformasyon alışverişi ve enformasyon kullanımı) ve iletişim örgütleri üzerine de kaçınılmaz olarak eğilir. Sosyolojiyi ve sosyologları da asla yansız/nesnel olarak düşünmeyelim (Aikenhead, 2002; Erdoğan, 2012; Horowitz, 1970; Mills, 1959; Pooley ve Katz, 2008; Reynolds ve Reynolds, 1970).

Oluşum ve Gelişme: Tutucu Gelenek

18. ve 29. yüzyılın Comte, Spencer, Durkheim, Marx ve Weber gibi sosyologları toplumun ve toplum değişiminin olgusal, nesnel ve bilimsel olarak incelenebileceğini ve anlaşılabilirliğini savundular. On sekizinci yüzyılda, bazı düşünürler sosyal, ekonomik ve tarihsel süreçlerin kendi yasaları olan karmaşık yapıya sahip olduğu üzerinde düşünmeye başladı. Sosyal, kültürel ve siyasal yapılar, gözlemlenilecek karmaşık süreçlerin ürünü olarak görülmeye başlandı. Aynı zamanda, toplumun incelenmesi doğal dünyanın bilimsel incelenmesiyle yakından ilişkilendirildi ve onların yöntemleri seçildi.

Bu yeni yönelimle, Vico *Bilim* (1669-1774) ve Montesquieu'nun (1689-1755) *Kanunların Ruhunu* yapıtında, farklı sosyal koşulların özel kültürel ve materyal belirleyicilere bağlı olduğunu açıklamaya çalıştılar. Toplumlar ve işleyişleri karmaşık tarihsel hatta çevresel koşullar göz önünde bulundurularak açıklanmaya çalışıldı. Bu yönelim teolojik ve dogmatik açıklamalardan uzaklaşmayı da getirdi

Kitlelere karşı düşmanlık duygusunu ve bunun iletişimini Batı'nın önde gelen bilim adamlarının çoğunda görürüz. Kitlelerin yıkıcı ve tehlikeli olduğunu ileri süren ve *Principles of Population* (1798) kitabında Malthus kitlelerin kontrol edilmesi zorunluluğundan söz etmiştir. Cesare Lombroso *Criminal Man* yapıtıyla ve kültürel antropologlar sundukları "bilimsel" açıklamalarla ırkçılığı ve kafatasçılığı savunmuşlar, yabancılar ve toplum düzenine karşı olanları "hasta olarak" niteleme görüşünü getirmişlerdir.

Gustave Le Bon (1841-1931) 1895'de basılan *Kalabalık Psikolojisi* yapıtında (Mattelart, 1994: 31-32) ve belli ölçüde Sigmund Freud (1856-1939) *Kitle Psikolojisi* (1921) yapıtında kalabalıkları, çılgın, mental salgına veya kitle histerisine yatkın, kendi istekleriyle hareket edemeyen otomatonlar olarak nitelemiştir. Bu tür nitelemeler, kaçınılmaz olarak kitlelerin baskıyla kontrolünü meşrulaştırır.

Pozitivizmin ve sosyolojinin kurucusu olarak bilinen Comte'a göre toplumsal evrimi değiştirmek olası değildir. Toplumsal evrim, aklın evriminin bir ürünüdür. **Bu evrim üç aşamadan geçer:** Teolojik ve askerî dönem; metafizik düşünün egemen olduğu adli dönem, pozitif düşünün egemen olduğu bilim ve endüstri dönemi. Bu üç aşama zorunlu olarak ve düzenli bir şekilde birbirini izler; insanların farklılıklarından ve denetiminden bağımsız olarak oluşurlar Tutucu sosyolojinin ve siyaset biliminin temelinde aynı zamanda Charles Darwin'in görüşleri yatar.

Thomas Hobbes'un tanımladığı insanı yücelten Darwin'in "en zinde olanın sağ kalışı" varsayımı egemenliği, istilayı, ezme ve ezilmeyi evrenselleştirir ve haklı çıkarır. Darwin'in düşünceleri 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Gaetano Mosca, Vilfredo Pareto ve Robert Michels gibi aydınların tutucu seçkinci yaklaşımlarının temel taşı olmuştur.

POZİTİVİSTLİK

Pozitivist geleneğin oluşumu, bilmenin olası olduğunu belirten ve dış gerçeğin gözlemlenebileceği varsayımını sunan filozoflarla başlar ve Aydınlanma Çağında hızla gelişir ve kapitalist dönemde egemenlik kazanır. Pozitivism, düşünce ve analiz yöntemi olarak S. Simon ve özellikle Comte tarafından geliştirilmiştir. Pozitif kavramı bu aydınlar tarafından iki temel anlamda kullanılmıştır.

Birincisi, bilmenin bilimsel yolu, kesin bilgi anlamıdır. Bu bağlamda, pozitivist kavramı kısaca bilginin deneysel (deneye dayalı) yolla elde edilmesi demektir.

İkincisi ise pozitivism negatife karşıdır "Functionalism/görevselcilik" kavramını ise Durkheim kullanmıştır. Malinowski ve Radcliffe-Brown, Durkheim ile çağdaş fonksiyonalizm arasında köprü kurmuştur. Gerçi Merton gibi fonksiyonalistler, bu iki antropolojik fonksiyonalistleri eleştirmişlerdir, ama etkileri hâlâ devam etmektedir

İletişim sosyolojisi veya medya sosyolojisi demek, iletişimin sosyolojik bağlamda ele alınması ve açıklanması demektir. Medya sosyolojisi psikoloji, sosyal psikoloji, alışverişe ve faydacılığa dayanan ekonomi kuramlarının karışımı bir tutucu gelenekle, Amerikan yapısal görevselcileri tarafından oluşturuldu, geliştirildi ve dünyaya yayıldı (Erdoğan, 2010).

7

İletişim Toplum Ve Sosyoloji Kavramları Arasındaki İlişki; iletişim konusunu sosyologlar ele alıp incelemişlerdir; iletişim özellikle sosyoloji içinde oluşup gelişmiştir. Sosyoloji gibi iletişimin temel ilgisi toplumu, toplum içindeki olguları, insanı ve insan ilişkilerini ve sorunlarını anlamaktır. Toplumsal gelişim tarihi aynı zamanda iletişim tarihidir.

İletişim insanın biyolojik ve toplumsal yaşamını üretebilmesinin zorunlu koşuludur. İnsan doğal veya yaratılmış gereksinimler hisseder, bu gereksinimler, gereksinimi giderme olasılıkları ve faaliyetleri üzerinde düşünür, faaliyet ile gereksinimini gidermeye çalışır. Yaşam boyu gereksinim giderme amaçlı yaptıklarıyla hem kendini hem de toplumunu yeniden-üretir.

İletişimle İlgili Sorunlar; iletişimle ilgili sorunlar bireyin biyolojik yapısından, psikolojisinden, bilme eksikliği veya yanlışlığından, ilişkinin doğasından, amaç veya beklenti uyumsuzluğundan ortaya çıkabilir. Çözüm de sorunun gerçek nedenlerine odaklanarak sağlanabilir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/medya-sosyolojisi-sos316u?search=SOS316U>